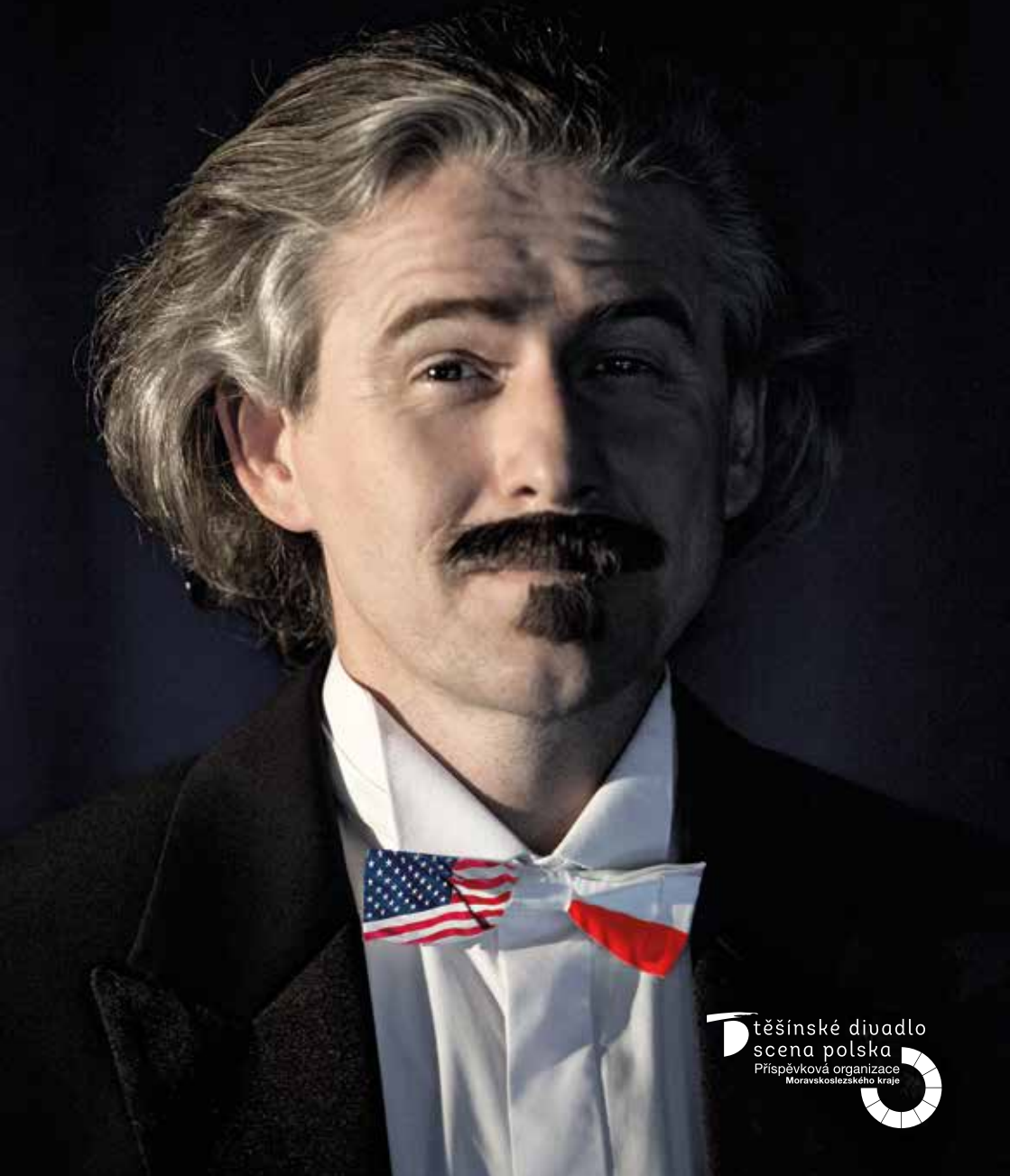

MACIEJ WOJTYSZKO
FANTAZJA POLSKA

ŚWIATOWA PRAPREMIERA

Dyrektor Teatru Cieszyńskiego Petr Kracik
Zastępca dyrektora d.s. ekonomicznych Iris Heclová
Kierownik artystyczny Sceny Polskiej Bogdan Kokotek
Kierownik literacki Sceny Polskiej Joanna Wania

Maciej Wojtyzsko

Fantazja polska

Reżyseria i scenografia Bogdan Kokotek
Kostiumy Agata Kokotek

Spektakl zrealizowano
przy wsparciu finansowym
Ministerstwa Kultury RC
oraz miasta Czeski Cieszyn

Projekt jest współfinansowany
w ramach Funduszy Polonijnych
Ministerstwa Spraw Zagranicznych
Rzeczypospolitej Polskiej.

68. sezon Sceny Polskiej TD

Światowa prapremiera 6 października 2018 r.

Osoby:

Helena Paderewska

Anna Paprzyca

Ignacy Paderewski

Tomasz Kłaptocz

Mary Lee – świeżo przyjęta amerykańska sekretarka pani Paderewskiej

Anna Bangoura (gościnnie)

*Marcelina Sembrich-Kochańska najslynniejsza śpiewaczka operowa świata
właśnie kończąca karierę*

Małgorzata Pikus

Edith Bolling Galt Wilson – druga żona prezydenta Wilsona

Lidia Chrzanówna

*Thomas Woodrow Wilson – prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki,
dwa miesiące temu wybrany na drugą kadencję*

Rafał Walentowicz

Marcel Piou – Francuz, stroiciel i osobisty sekretarz Paderewskiego

Grzegorz Widera

*inspicjent Anna Kaczmarska
sufler Iwona Bajger*

Maciej Wojtyszko

Reżyser teatralny, filmowy i telewizyjny, pisarz, autor sztuk teatralnych, wykładowca Akademii Teatralnej w Warszawie.

Urodził się 16 kwietnia 1946 w Warszawie. W 1972 r. ukończył Wydział Reżyserii Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi. Dziś jest jednym z najbardziej popularnych polskich reżyserów, który ma na swoim koncie kilkadziesiąt realizacji, począwszy od teatralnych spektakli wg Thomasa Bernharda, Sławomira Mrożka i Witolda Gombrowicza, poprzez przedstawienia dla dzieci, a skończywszy na telewizyjnym sitcomie „Miodowe lata”.

Wojtyszko jest autorem kilkunastu sztuk teatralnych. Do jego najbardziej znanych dramatów należą: „Bambuko”, „Semiramida”, „Wznowienie”, „Żelazna konstrukcja”, „Bułhakow”.

W swoim dorobku Wojtyszko ma także wiele spektakli dla młodych widzów. Do wielu przedstawień dla dzieci i młodzieży przygotowywał scenariusze i pisał teksty piosenek, m.in. do „Pożarcia królowy Bluetki”, „Ani z Zielone-

go Wzgórza”, „Szatana z siódmej klasy” wg Kornela Makuszyńskiego. Jest autorem znanych książek dla dzieci, m.in. „Bromba i inni”, „Saga rodu Klaptunów”, „Tajemnica szyfru Marabuta”, „Trzynaste pióro Eufemii”.

Jako reżysera teatralnego interesuje go przede wszystkim literatura sceniczna, głównie XX wieku. Wyreżyserował m.in. takie sztuki jak „Ławeczka” A. Gelmana, „Tamara” J. Krizanca, „Shirley Valentine”, „Garderobiany”, „Miłość na Krymie” S. Mrożka. Reżyseruje również teksty klasyczne: „Kandyd” Woltera, „Klub Pickwicka” według Ch. Dickensa, „Awantura w Chioggi” Goldoniego. Jest także reżyserem wielu innych telewizyjnych seriali, m.in. „Miasteczka”, „Pensjonatu pod Różą” i „Doręczycielka” oraz filmów, m. in. „Ogród Luizy” i „Święty interes”.

Jest laureatem wielu nagród i odznaczeń, m.in. Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski za wybitne zasługi dla kultury polskiej i za osiągnięcia w pracy dydaktycznej (2002 r.), Krzyża Oficerskiego Orderu Odrodzenia Polski (2011).

Głównym tematem sztuki jest rola drobnych zdarzeń w wielkich przemianach

rozmowa
z autorem
Maciejem
Wojtyszką

W jednym z wywiadów powiedział pan, że „dowcip dość głęboko sięga w istotę rzeczywistości” i że „rzeczywistość jest najbardziej fascynująca w swoich paradoksach, zderzeniach i dwuznacznościach”. Czy tak jest również w „Fantazji polskiej”?

Mam nadzieję, że jest dużo zdarzeń, które nie są zbyt oczywiste, ale mimo pewnej dwoistości – i zabawne i zaskakujące. A jednocześnie wiarygodne. Pamiętniki Mary Lee dają podstawy, aby przypuszczać, że tak się to jakoś odbywało. Lub bardzo podobnie.

Czy podobnie jak w „Chryjach z Polską czyli rzecz o Stanisławie Wyspiańskim” mamy do czynienia z tekstem o polskim patriotyzmie, z charakterystycznymi portretami wybitnych, lecz często osamotnionych w swoich poczynaniach Polaków?

Myślę, że w tej sztuce intencje bohaterów są najszlachetniejsze, co więcej możemy powiedzieć, że odnieśli zwycięstwo. Jednak głównym tematem tej sztuki jest dla mnie rola drobnych zdarzeń w wielkich przemianach, przemianach które mogą być zarówno pozytywne jak i tragiczne.

„Fantazję polską” – sztukę o sprawach ważnych i poważnych, bo o roli Paderewskiego w odzyskaniu niepodległości, okraszył pan sporą dawką humoru. Czy to śmiech podszyty smutkiem?

Może nie tyle smutkiem co rodzajem zadumy nad tym co się dzieje, gdy artyści zaczynają uprawiać politykę. Niezależnie od tego czy odnoszą sukcesy czy porażki, czy mają rację czy nie, bywają w swoich działaniach odrobinę groteskowi.

Wydarzenia, o których mówi pana sztuka, spotkanie państwa Paderewskich i Wilsonów w hotelu Gotham w Nowym Jorku 8 stycznia 1917 roku to Przypadek czy Łaska Boska?

No cóż, na to pytanie muszą sobie odpowiedzieć sami widzowie. To oni po obejrzeniu sztuki powinni zdecydować. Przypuszczam, że wpływ na ich decyzję będą miały wcześniejsze doświadczenia i chętnie bym zobaczył wynik głosowania – kto za jednym a kto za drugim rozwiązaniem.

Ignacy Paderewski nie był postacią kryształową; nie zajmował się schorowanym synem Alfredem, „odbił” żonę swemu przyjacielowi Władysławowi

Górskiemu. Czy wielka kariera, światowa sława, musi się odbywać jakimś kosztem?

Nie musi. Choć oczywiście czasem tak się zdarza. Akurat Paderewski zasługuje raczej na obronę niż potępienie. Helenę kochał i to właśnie jej stosunek do chorego syna wzbudził jego uczucie. Paderewski odniósł swoje sukcesy katorżniczą pracą i – z tego co wiem – bardzo starał się nikogo nie krzywdzić. Lubię Paderewskiego i sądzę, że zarówno jego służba dla Ojczyzny jak i pewna pokora wobec bardzo stanowczej i ekspansywnej żony mogą wzbudzać sympatię pomieszaną z wyrozumiałością. Ta para według mnie jest raczej rozczulająca w swojej szlachetności, może trochę naiwnej ale szczerzej.

Czy jedna z końcowych scen „Fantazji polskiej” może sugerować, że o sprawach Polski zdecydował nie tyle Ignacy

Paderewski i Thomas Woodrow Wilson, ale raczej Helena Paderewska wspólnie z Edith Wilson?

O Edith Wilson mówiono (wprawdzie dopiero po chorobie Wilsona) że jest „pierwszą kobietą - prezydentem Stanów Zjednoczonych”. Pani Paderewska potrafiła kilka lat później przerwać posiedzenie rządu polskiego: „Bo Ignacy już jest zmęczony”.

Obie panie były silnymi osobowościami.

A jak to było naprawdę, możemy tylko zgadywać.

Splot okoliczności, które przyniosły Polsce niepodległość, ma wiele nici i węzłów. Jak to splot. Myślę, że w tym splocie obie panie mogły mieć swój znaczący udział.

Nie lekceważyłbym jednak innych czynników, takich jak choćby rewolucja w Rosji czy pojawienie się muchy, która wleciała do klatki.

Reżyser Bogdan Kokotek o „Fantazji polskiej”:

„Fantazja polska” opowiada o zdarzeniu, które przyczyniło się do powstania niepodległej Polski. Na pewno fabuła została nakreślona z przymrużeniem oka, a dramat ma charakter *political fiction*. Rzecz dzieje się podczas I wojny światowej, kiedy Ignacy Paderewski odbywa słynne tournée z koncertami w USA. Jego podróż ma także niebywałe znaczenie polityczne, ponieważ prowadzi wówczas starania mającego na celu uzyskanie poparcia prezydenta Wilsona dla sprawy niepodległości Polski. W wyniku spotkania małżeństwa Paderewskich i małżeństwa Wilsonów dochodzi do ważnego zapisu w programie pokojowym z 1918 roku (słynnych „Czternastu punktach Wilsona”) mówiącego o utworzeniu niepodległego państwa polskiego. Paderewski będący dotąd ambasadorem polskiej kultury, stał się także politykiem, co później przełożyło się na fakt, że został premierem Polski. Moim zdaniem ten dramat mówi także o znaczeniu przypadku w losach narodów. Czasem nieoczekiwany zbieg okoliczności decyduje o tym, w którą stronę udają się losy ludzkości.

(<http://blog-tdivadlo.cz>)

ANNA PAPRYCZA • TOMASZ KŁAPTOCZ

RAFAŁ WALENTOWICZ
LIDIA CHRZANÓWNA

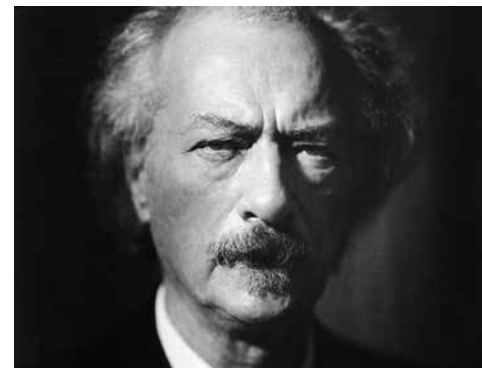

ANNA PAPRZYCA • RAFAŁ WALĘTOWICZ • LIDIA CHRZANÓWNA • TOMASZ KŁĄPTO CZ

MAŁGORZATA PIKUS
TOMASZ KŁAPTOCZ

ANNA BANGOURA • ANNA PAPRZYCA
MAŁGORZATA PIKUS • TOMASZ KŁAPTOCZ

Nazwisko Ignacego Jana Paderewskiego figuruje w każdej encyklopedii, a jego postać i działalność przypomina jest corocznie z okazji rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę, czyli 11 listopada. Wszyscy wiedzą, że był to wybitny pianista, kompozytor, społecznik, polityk, a przede wszystkim – wielki patriota. Jednakże niewielu zdaje sobie sprawę, że Paderewski swą oszałamiającą karierę zawdzięcza tylko i wyłącznie... kobietom. „Jeżeli nie będzie się miał na baczności, to go kobiety zgubią” - pisał jego ojciec, zaniepokojony plotkami o poczynaniach Ignacego w salonach Paryża. Ale pan Jan Paderewski się mylił, kobiety nie tylko nie zgubiły jego syna, ale wręcz utoruwały mu drogę do światowej kariery.

To one, jego muzy, żony i kochanki, praktycznie stworzyły Paderewskiego, czyniąc z niego gwiazdę międzynarodowego formatu. A kobiet w jego życiu było wiele, bowiem ten niewysoki mężczyzna z burzą rudych włosów na głowie, jak przysłowiowy magnes przy-

ciągał przedstawicielki płci pięknej, i to nie tylko te urodziwe, także te wpływowe, ale przede wszystkim obdarzone niebanalną osobowością. Dla niego zdradzały i porzucały mężów, wykorzystywały znajomości, by ułatwić mu karierę. Na koncertach egzaltowane panny i szacowne damy dosłownie szalały, gdy tylko pojawił się na scenie, niczym współczesne nastolatki na widok idola muzyki pop. Głównie im zawdzięczał też sukces swego pierwszego tournée po Stanach Zjednoczonych, po którym na tamtejszym rynku pojawiły się perfumy i wina Paderewskiego oraz różne gadżety sygnowane jego imieniem, a sam pianista stał się prawdziwym celebrytą owych czasów.

Dzięki kobietom Paderewski w ogóle zaczął komponować. Pamiętajmy, że stosunkowo późno rozpoczął naukę gry na fortepianie w klasie koncertowej i bez owej protekcji nie miaby szansy zaistnieć na estradach światowych. Poza tym, po śmierci swej pierwszej żony, Antoniny Korsakówny, cierpiał na depresję spotęgowaną przez chorobę swego jedyne syna. Gdyby nie zauroczenie Heleny Modrzejewskiej, cieszącej się już sławą wielkiej aktorki, prawdopodobnie skończyłby jako zwykły nauczyciel gry na pianinie. Na szczęście artystka oczarowana intrygującym młodym muzykiem umożliwiła mu wspólne koncerty. To dzięki niej mógł wyjechać na studia do Wiednia, do Teodora Leszetyckiego, gdzie poznał kolejną kobietę, żonę swego profesora, której miłości zawdzięczał... katedrę w Strasburgu.

Już jako uznany pianista odnoszący sukcesy rozkochiwał w sobie damy z ówczesnej śmietanki towarzyskiej wielu krajów, hrabiny i księżne, którym dedykował swoje kolejne utwory. Wzbudził też zachwyt samej królowej Wiktorii, przed którą miał zaszczyt koncertować. Jednak w kraju czekała na niego „ta jedyna”, kobieta, która postanowiła przeczekać kolejne miłosne zawirowania w życiu Paderewskiego i w końcu stanąć z nim na ślubnym kobiercu. Ową kobietą była Helena Górską. Sytuację komplikował fakt, że była żoną jego przyjaciela, Władysława Górskiego. Helena czekała na ukochanego aż siedemnaście lat, ale w końcu dopięła swego. To właśnie ona było u jego boku, kiedy z woli Józefa Piłsudskiego w styczniu 1919 roku stanął na czele rządu odrodzonej Rzeczypospolitej. Jako pani premierowa, Helena swoim bezprecedensowym i kontrowersyjnym zachowa-

niem stała się obiektem niewybrednych żartów i komentarzy.

Małżeństwo z panią Górską nie wyleczyło Paderewskiego ze skłonności do romansowania. Choć zazdrość jego żony stanowiła poważną przeszkodę, wciąż pisał pełne erotyzmu listy do swoich kolejnych muz, oczywiście korzystając z pośrednictwa swojego sekretarza. W końcu jednak się ustatkował i przeobraził w wiernego męża. Należy zwrócić uwagę, że Paderewski nie był uwodzicielem w typie donżuana, był raczej trochę nietypowym casanową, podobnie bowiem jak pierwowzór był prawdziwym koneserem płci pięknej, szczerze oczarowanym kobiecością samą w sobie, ale dodatkowo wzbudzał u kobiet silny instynkt opiekuńczy. A ponieważ był dżentelmenem, łaskawie pozwalał opiekować się sobą.

(Iwona Kienzler: Ignacy Paderewski – ulubieniec kobiet. Warszawa 2014)

jowy znany jako Czternaście punktów Wilsona.

Punkt 13., zamieszczony dzięki osobistym staraniom I.J. Paderewskiego, brzmiał: Należy stworzyć niezawisłe państwo polskie, które winno obejmować terytoria zamieszkałe przez ludność niezaprzeczalnie polską, któremu należy zapewnić swobodny i bezpieczny dostęp do morza i którego niezawisłość polityczną i gospodarczą oraz integralność terytorialną należy zagwarantować paktem międzynarodowym.

Prezydent Thomas Woodrow Wilson przedstawił 8 stycznia 1918 roku w orędziu do Kongresu program poko-

Ignacy Jan Paderewski... Imiona i nazwisko człowieka, który już w trzydziestym roku życia stał się legendą. Sukces po latach trudów i poświęceń wyniósł go, ku zaskoczeniu swoich i obcych, na szczyt powodzenia, które na estradach sal koncertowych świata nie opuszczało go przez ponad pół wieku. Gra jego porywała tłumy, zastanawiała znawców, zjednywała mu zastępy wpływowych przyjaciół i znajomych. Tysiące ludzi znało go z estrady, miliony z doniesień gazet, płyt gramofonowych i z ekranu.

Sukcesy na polu muzyki dały mu podstawę do rozwijania działalności społecznej, do wspierania dziesiątek organizacji i instytucji charytatywnych, oświatowych, kulturalnych i naukowych.

Koncerty Paderewskiego w latach przed odzyskaniem niepodległości miały charakter manifestacji patriotycznych. Wzbudzały nie tylko podziw dla jego sztuki, ale i dumę z wielkich osiągnięć kulturalnych i artystycznych ujarzmionego narodu polskiego, ożywiały nadzieję odzyskania wolności przez kraj chlubiący się geniuszem Chopina.

Był Paderewski patriotą niezłomnym, miłującym głęboko przeszłość narodu, czynnym świadkiem trudnych i tragicznych zmagać Polaków o przetrwanie i wolność. Za swój naturalny obowiązek uważał niesienie pomocy rodakom dotkniętym nieszczęściem, nędzą i głodem. Jego działalność społeczna niepostrzeżenie przekształciła się w działalność polityczną. Został politykiem, choć za polityka się nie uważał, a działalność polityczną wielce ułatwiły mu sukcesy artystyczne. Zwysięstwu sprawy Ojczyzny poświęcił swój talent, majątek, pozycję w świecie. Był jednym z najbardziej wytrwałych i uznanych rzeczników Polski w pierwszych dziesięcioleciach naszego stulecia.

Potrzeba chwili – pierwsza wojna światowa i cierpienia kraju rozdartej liniami frontów, ustalanie pokoju i miejsca odrodzonej Ojczyzny wśród niepodległych państw – uczyniły Paderewskiego mężem stanu i dyplomata. Był jednym z twórców powstałej na nowo Rzeczypospolitej. W jej imieniu podpisywał traktaty stanowiące podstawę międzynarodowego uznania państwa polskiego i kształtu granic Polski.

(Andrzej Piber: Droga do sławy, PIW, Warszawa 1982)

těšínské divadlo český těšín, příspěvková organizace,
zřizovatel moravskoslezský kraj, ostravská 67 • 737 35 český cieszyn
tel.: +420 558 74 60 22-23 • fax: 558 71 33 72 • info@tdivadlo.cz •
www.tdivadlo.cz

práva autorské dotýčající se tohoto spektaklu reprezentuje **agencia dilia, praga**
kierownik działu organizacji widowni **dagmar pavlíková** • kierownicy
pracowni: elektryczno-akustycznej **vladimír rybář** • ślusarsko-modelarskiej **kristina libosková** •
krawieckiej **karin szostoková** • perukarskiej **šárka szeligová** • rekwizytorskiej **józef kurek** •
kierownik techniczny **roman sekula** • brygadier sceny **marian mandrysz** • światło **martin kozok** •
robert kurkiewicz • dźwięk **roman majchrzyk** • **Michal maliniak** • fryzjerka **martina suszková** •
garderobiana **monika minarzoová** • rekwizyty **martina tobolová** • montażyści dekoracji **lumír slíva** •
david cienciala • **daniel pospíchal** • redakcja **joanna wania** • zdjęcia **karin dziadek** • opracowanie
graficzne i skład **marian siedlaczek** •
druk **PROprint**, s.r.o. český těšín

Głos Ludu

Gazeta Polaków w Republice Czeskiej

Do każdej polskiej rodziny.
informacje, publicystyka,
ogłoszenia, sport

tel. 558 731 766

sekretariat@glosludu.cz

KLUB POLSKIEJ PRASY I KSIĄŻKI

KSIĘGARNIA

Danuta Wirth

ul. Czapka 7 ~ 737 01 Czeski Cieszyn

Godziny otwarcia:

Po-Pt 9.00-12.00 13.00-17.00

w soboty księgarnia nieczynna

tel.: +420 776 390 704

księgarnia@polonica.cz

Sponsorem kwiatów jest

Kwiaciarnia

Leknín

Markéta Rosenbergrová

zwrot

Miesięcznik Polaków w Republice Czeskiej

INFORMACJE Z ŻYCIA POLAKÓW W CZECHACH

ROZMOWY, REPORTAŻE, WYDARZENIA,
RELACJE Z IMPREZ, RECENZJE, OPINIE

www.zwrot.cz

Wydawca: Polski Związek Kulturalno-Oświatowy w RC

gazetacodzienna.pl

Śląsk Cieszyński on-line

**Partnerem medialnym
Teatru Cieszyńskiego
jest portal
gazetacodzienna.pl
Śląsk Cieszyński on-line**

GRZEGORZ WIDERA
ANNA BANGOURA

www. OX.PL

portal śląska cieszyńskiego

